

Asia: VN/34515/2024

Kommentointipyyntö: Sivistyksestä suunta Suomelle - Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio vuoteen 2040

1. Suomi on sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden edelläkävijä.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Pidämme tavoitteita kannatettavina, mutta näkemyksemme mukaan tavoitteiden ja toimenpidesuosituksen välillä on epäsuhta, koska voidaan havaita ristiriitaa myöhempien lukujen tavoitteiden ja toimenpiteiden kanssa, sillä niissä tuodaan esille lähinnä korkeakoulutuksen sekä tieteen ja tutkimuksen välinearvo kansallisen talouskasvun aikaansaamiseksi.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Säätelyn uudistamisessa visio sisältää eritasoisia toimenpiteitä (esimerkiksi Tieteellisten seurain valtuuskunnan ja muiden tiedeyhteisöjen säätelyn uudistaminen); onkin epäselvää, miten tällainen toimenpide tukee vision tavoitteita. Samoin toimenpidesuositus rahoituksen ajantasaistuksesta sisältää piiloväitteen sen vanhentumisesta. On myös epäselvää, mitä ovat monipuoliset akateemisen meritoitumisen tavat yliopistokontekstissa so. tarkoitetaanko tällä jotain muutakin kuin perinteisesti huomioituja opetus- ja tutkimusansioita.

2. Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Elinikäinen oppiminen on edelleen validi tavoite, vaikka sitä ei suoranaisesti tässä mainitakaan. Korkeakoulututkinnon aikana hankitaan riittävät tiedonhankintataidot, jotta yksilö pystyy päivittämään osaamistaan itsenäisesti. Pienten osaamiskokonaisuuksien konseptoinnissa eri kohderyhmille tarjottavien mikrotutkintojen järjestäminen ei ole nykyisillä resursseilla kovinkaan hyvin toteutettavissa, sillä valtaosa opetusresurssista menee perustutkintokoulutukseen liittyvän tarjonnan toteuttamiseen.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

60 %:n tavoite korkeakoulutetuista on korkea, ja onkin välttämätöntä kysyä, onko näin korkea tavoite tarpeellinen tai edes mahdollinen ilman, että tutkinnonsuorittajien osaamistasoon liittyvästä vaatimustasosta tingitään. Tavoitteeseen pääseminen ei ole mahdollista ilman merkittävää panostusta opetukseen ja ohjaukseen. Onkin kiinnitettävä huomiota opetuksen resursointiin ja opetushenkilöstön työoloihin ja -hyvinvointiin.

Opintotietokokeilu tuo oletettavasti kuormitusta nyt jo resurssipulaa poteville korkeakouluille lisääntyvän opetus- ja ohjauskuormituksen vuoksi.

Opiskelijoiden saavuttamaan suomen ja/tai ruotsin kielen taitoon on kiinnitettävä huomiota, jotta opiskelijan on mahdollista kiinnittyä suomalaiseen yhteiskuntaan. Vision on ohjattava korkeakouluja mahdollistamaan tämä.

Väylä- ja polkuopinnot tarkoittavat yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa hyvin erilaisia asioita. Vision teksti nykyisellään sisältää ajatuksen niiden olennaisesta samankaltaisuudesta. On välttämätöntä pitää nämä erillään sekä määritellä tarkemmin[J16.1].

Emme kannata lyhyttutkintoja varsinkaan, jos tarkoitus on käyttää yksinomaan korkeakoulutettujen laskennallisen lukumäärän kasvattamiseen. On välttämätöntä tehdä huolellinen analyysi työelämän tarpeista sekä keskustella korkeakoulujen kanssa, miten mahdolliset tutkinnot tulisivat osaksi nykyistä tutkintorakennetta.

Tutkintonimikkeiden muodostumisperusteet tulee käsitellä säädösten tasolla ja muutenkin yksinomaan oppilaitosmuotoisesti, emme myöskään kannata harmonisointia yliopisto- ja ammattikorkeakoulututkintojen välillä.

Emme kannata tohtoritutkintojen tavoitteellista suoritusaikaa säädösten tasolla.

3. Luovat osaajat ja kunnianhimoiset tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Tavoite tohtorien osuuden kaksinkertaistumisesta yrityksissä on ristiriidassa sen kanssa, että nykyisten tutkintomallien tuottama osaaminen ei suoraan valmista tuotekehitykseen

Toimenpidesuositukset eivät eksplisiittisesti ota kantaa, miten kansainvälisten osaajien integraatiota halutaan edistää.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Tällä hetkellä on mahdoton arvioida, mitä tohtoripilotin parhaat käytänteet voisivat olla. Tohtoripilotin paras anti väitöskirjatutkijan kannalta on tutkijakoulurahoituksen runsas, vaikkakin hetkellinen saatavuus sitä tarvitseville. Nähtäväksi jäänee kuitenkin, miten syntyvien väitöskirjojen laatu suhteutuu ao. tutkijoiden työllistymiseen yliopistosektorille.

Yhtenäinen opiskelijakohortti tutkijakoulutuksessa edustaa nykyisen koulutuspolitiikan vastakkaista trendiä eli joustavia opinto- ja suorituspolkuja.

Tutkijakoulutuksen tavoite olla työelämää lähellä.

On myös kysyttävä, onko realismia sisällyttää erilaisia liikkuvuusvaateita erilaisiin koulutusohjelmiin. Opintojen rahoitus ja korkeakoulujen rakenteet muodostavat esteitä tällaiselle tavoitteelle.

Toimenpidesuosituksissa mainitut kaksikieliset tutkinto-ohjelmat tarkoittanevat vain suomi–englanti- tai ruotsi–englanti-kaksikielisyyksiä. On laajasti kannettu huolta suomalaisten kielitaidon kapenemisesta, joten kysymystä on ajateltava laajemmin[J].

4. Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

On epäselvää, miten yliopistojen rooli uuden tiedon tuottamisessa voisi enää lisääntyä, koska se on jo niin vahva yliopisto- ja tiedelaitoksen ideologisessa perustassa.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Korkeakoulujärjestelmän uudistaminen on välttämätöntä tehdä yhteistyössä korkeakoulujen kanssa.

Toimenpidesuositukseen kaipaasi linjausta siitä, miten saadaan rekrytoitua perinteisiltä hakupainealoilta riittävästi opiskelijoita sellaisille aloille, joilla yhteiskunnallinen koulutustarve on suurin.

5. Kohti kasvua: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus monipuolistuu.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Yksityinen rahoitus ei saa tarkoittaa lukukausimaksuja.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Rahoitusmallin uudistuksessa on tarkasteltava erityisesti sen äärimmäistä tulosorientoituneisuutta.

Myös tässä kohdassa on tähdennettävä, ettei yksityisen rahoituksen tarkastelu saa tarkoittaa lukukausimaksuja. Yksityistä rahoitusta kaivataan lisää TKI-toimintaan ja korkeakoulutukseen, mutta visiossa ei mainita mitään keinoista, joilla motivoidaan yksityisiä rahoittajia investoimaan oman toimintansa tuottoja näihin kohteisiin.

Vision tavoitteiden ja toimenpidesuosituksen kokonaisuus

6. Puuttuuko vision tavoitteista ja toimenpidesuosituskokonaisuudesta jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

-

Vision kokonaisuus ja muut osiot

7. Mahdolliset kommentit vision tilannekuvaan liittyen

Tilannekuva sisältää paljon tärkeitä asioita. Visiossa voisi ottaa vahvemmin muiden ministeriöiden toimialaan kuuluvien asioiden säätelyyn, esimerkiksi akateeminen vapaus ja tutkijoihin ja opettajiin kohdistuva häirintä, johon tarkempi puuttuminen kuuluisi esimerkiksi rikoslain alle.

8. Miten arvioisit visiota ja sen toimenpiteitä kokonaisuutena

Visio sisältää paljon tärkeitä tavoitteita, mutta sen ongelmana on konkretian puute edes esitetyissä toimenpiteissä tai toimenpiteet ovat niin spesifejä, etteivät ne kuuluisi visioon.

On epäselvää, mitkä kohdat koskettavat yliopistoja, mitkä ammattikorkeakouluja ja mitkä molempia. Visio ei ole dualimalliin kovin eksplisiittistä kantaa; tämä olisi selkeyden vuoksi hyvä todeta selkeämmin sekä kielentää toimenpiteet sen mukaan, mitä mikin toimenpide tarkoittaa korkeakoulujärjestelmän eri osien kannalta.

9. Muut kommentit

-

Palviainen Santeri
Yliopistojen opetusalan liitto YLL ry